

กิจกรรมในครัวเรือนของผู้สูงอายุไทย

นางสิริพร วงศ์ตรี

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาสังคมิวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมิวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-798-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018047

117461290

THE THAI ELDERLY'S HOUSEHOLD ACTIVITIES

Mrs. Siriporn Wongtree

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-798-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กิจกรรมในครัวเรือนของผู้สูงอายุไทย
โดย นางสิริพร วงศ์ตรี
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์มาลินี วงษ์สิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ผ. รัตน

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรเวทย์ ประมวลรัฐการ)

มาลินี วงษ์สิทธิ์
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์มาลินี วงษ์สิทธิ์)

เสาวลักษณ์ เปี่ยมปิติ
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ เปี่ยมปิติ)

วิรัชสิทธิ์ สิทธิไตรย์
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัชสิทธิ์ สิทธิไตรย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สิริพร วงศ์ตรี: กิจกรรมในครัวเรือนของผู้สูงอายุไทย (THE THAI ELDERLY'S HOUSEHOLD ACTIVITIES) อ.ที่ปรึกษา: รศ.มาลินี วงษ์สิทธิ์, 158 หน้า ISBN 974-579-798-7

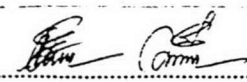
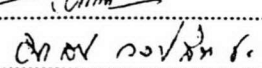
การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักสองประการคือ 1) เพื่อศึกษาการทำกิจกรรมในครัวเรือนของผู้สูงอายุในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในครัวเรือน การเป็นที่ปรึกษาและการทำกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยประชากร สังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมในครัวเรือนของผู้สูงอายุไทย

ส่วนแรกของการศึกษานี้เริ่มจากการศึกษาการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในครัวเรือนพบว่า ประมาทครั้งหนึ่งของผู้สูงอายุไทยเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในครัวเรือน เมื่อนำลักษณะภูมิหลังทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ มาหาความสัมพันธ์ ปรากฏว่า เพศ อายุ การศึกษา การทำงาน และการเปิดรับสื่อมวลชน มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาการเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน ทั้งนี้ เพศ การศึกษา การทำงาน มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการเป็นที่ปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนสุดท้ายของการศึกษาเป็นการศึกษาการทำกิจกรรมประเภทต่างๆ ในครัวเรือนซึ่งพบว่า กิจกรรมในครัวเรือนส่วนใหญ่สมาชิกคนอื่นๆ เป็นผู้ทำมากกว่าผู้สูงอายุ กิจกรรมของผู้สูงอายุจะเน้นไปในด้านการทำความสะอาดบ้าน ปลูกต้นไม้ทำสวน และดูแลเด็กเล็ก เมื่อนำลักษณะภูมิหลังทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ มาหาความสัมพันธ์ ปรากฏว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส และโครงสร้างครัวเรือน มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการทำกิจกรรมในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....

SIRIPORN WONGTREE: THE THAI ELDERLY'S HOUSEHOLD ACTIVITIES. THESIS
ADVISOR: ASSOC. PROF. MALINEE WONGSITH, M.A., 158 pp.

This study has two objectives: 1) to investigate the activities of the Thai elderly about decision making, being consultant and carrying out activities in the household and; 2) to investigate the relationship between household activities of the Thai elderly and their demographic, socio-economic and other characteristics.

First, the study examined decision making by the aged within the household. It was found that one half of the aged made decision on important matters. Characteristics such as sex, age, educational level, work participation and media interest have an influence on the elderly's decision.

As regards to the household consultations made with the Thai elderly, it was found that they were frequently consulted by others in the household. Characteristics such as sex, educational level and work participation have an influence on their advices.

Finally, the study found that most of the household activities were carried out by other members, while the aged were more active in house cleaning, gardening and child care than the others. Again, sex, age, marital status and household structure have strong relationship with their activities.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ และความช่วยเหลือจากหลายๆ ท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มาลินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความกรุณา แนะนำเอาใจใส่ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ภัสสร ลิมานนท์ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อนุญาตให้ใช้ ข้อมูลโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากรของผู้สูงอายุไทย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีร์เวทย์ ประมวลรัฐการ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาชี้ประเด็นต่างๆ ในเชิงทฤษฎี และรูปแบบการเสนอข้อค้นพบที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีความกระชับรัดกุมยิ่งขึ้น รองศาสตราจารย์ เสาวลักษณ์ เปี่ยมปิติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณชัยวิทย์ วรสุต คุณปราณี แหวนทองคำ คุณสากล เขียวสกุล ตลอดจนเจ้าหน้าที่สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เป็นอย่างดียิ่ง

ผู้เขียนขอกราบรำลึกถึงพระคุณคุณพ่อที่ปลุกฝังให้ผู้เขียนมีความกระตือรือร้นใฝ่ศึกษาตลอดมา และขอกราบรำลึกถึงพระคุณคุณแม่ผู้เป็นตัวอย่างในการทำความดี มีความวิริยะอุตสาหะ ซึ่งผู้เขียนได้ประจักษ์มาตลอดชีวิต ขอกราบขอบพระคุณนาวาอากาศโท พิรายุทธ เรืออากาศเอกหญิงสุรณีย์ ช่างเสวก ที่ได้เมตตา เอื้อเฟื้อเกื้อกูลผู้เขียนมาตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ขอขอบคุณคุณวัฒน์-คณัย วงศ์ศรี ที่สนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนภักยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จนวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ฉริพร วงศ์ศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
- แนวคิด เกี่ยวกับการปรับตัวและกิจกรรม.....	5
- แนวคิด เกี่ยวกับการกิจกรรมในครัวเรือน.....	8
- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมในครัวเรือน.....	17
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	38
สมมติฐานในการศึกษา.....	41
2 ระเบียบวิธีวิจัย และลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	43
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	46
นิยามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	47
ลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูล.....	49
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	57
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	58
เค้าโครงวิทยานิพนธ์.....	59
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในครัวเรือน.....	60
4 การเป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน.....	81
5 การทำกิจกรรมในครัวเรือน.....	93
6 สรุปและข้อ เสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	124
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก 1 รายละเอียดข้อมูล เดิมของตัวแปรตาม.....	139
ภาคผนวก 2 รายละเอียดการสร้างดัชนีวัดสภาวะ เศรษฐกิจของครัวเรือน.....	145
ประวัติผู้เขียน.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่นๆ (เพศ อายุ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย การศึกษา โครงสร้างครัวเรือน การทำงาน สภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน สภาวะสุขภาพ และการเปิดรับสื่อมวลชน)	51
2	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามผู้ตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน...	54
3	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน.....	54
4	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มกิจกรรมที่ช่วยทำในบ้าน.....	55
5	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามความรู้สึกรู้สึกในการช่วยทำงานบ้าน.....	56
6	ร้อยละของผู้ทำกิจกรรม จำแนกตามประเภทของกิจกรรมในครัวเรือน.....	57
7	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน และ เพศ.....	62
8	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน เพศ และอายุ.....	63
9	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน และอายุ.....	65
10	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน อายุ และการ เป็นหัวหน้าครัวเรือน.....	66
11	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน และการศึกษา.....	69
12	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน การศึกษา และการ เปิดรับสื่อมวลชน.....	70
13	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน การศึกษา และการ เป็นเจ้าของบ้าน.....	71
14	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจ เกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน การทำงาน.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน การทำงาน และ เขตที่อยู่อาศัย.....	74
16	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน และสภาวะ เศรษฐกิจของครัวเรือน.....	76
17	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน สภาวะ เศรษฐกิจของครัวเรือน และการ เป็นเจ้าของบ้าน.....	77
18	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน และการ เปิดรับสื่อมวลชน.....	79
19	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการตัดสินใจเกี่ยวกับ เรื่องสำคัญในครัวเรือน การ เปิดรับสื่อมวลชน และ เขตที่อยู่อาศัย.....	80
20	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และ เพศ.....	82
21	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน เพศ และอายุ.	83
22	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และ เขตที่อยู่ อาศัย.....	85
23	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย และการทำงาน.....	86
24	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และการศึกษา.	88
25	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน การศึกษา และ เพศ.....	89
26	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน และการทำงาน	91
27	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการ เป็นที่ปรึกษาในครัวเรือน การทำงาน และสภาวะสุขภาพ.....	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มกิจกรรม (ใฝ่บ้าน, ขยายของ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้าว, ทำอาหาร และกิจกรรมอื่น ๆ ชักรีดเสื้อผ้า, ทำความสะอาดบ้าน และกิจกรรมอื่น ๆ ดูแลเด็กเล็ก และกิจกรรมอื่น ๆ กิจกรรมอื่น ๆ และทำกิจกรรม 3 ชนิดขึ้นไป.....	95
29	ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามความรู้สึกรู้สึกในการช่วยงานบ้านของผู้สูงอายุ...	96
30	ร้อยละของการทำกิจกรรมประเภทต่างๆ (เกี่ยวกับข้าว ข้าวของใช้ในบ้าน ทำอาหาร ชักรีดเสื้อผ้า ทำความสะอาดบ้าน ปลุกต้นไม้ทำสวน และดูแลเด็กเล็ก) จำแนกตามผู้ทำ.....	97
31	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรม จำแนกตามประเภทของกิจกรรม และลักษณะภูมิหลัง (เพศ อายุ สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย โครงสร้างครัวเรือน และสภาวะสุขภาพ).....	100
32	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรม จำแนกตามประเภทของกิจกรรม เพศ และอายุ.....	102
33	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรม จำแนกตามประเภทของกิจกรรม สถานภาพสมรส และการทำงาน.....	107
34	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรม จำแนกตามประเภทของกิจกรรม เขตที่อยู่อาศัย และเพศ.....	110
35	อัตราส่วนร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรม จำแนกตามประเภทของกิจกรรม โครงสร้างครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย.....	113